

**"Ръководство за развитие на трансграничния регион" по проект:
Обща стратегия за устойчиво териториално развитие на
трансграничния регион Румъния-България"**

Европа се характеризира не само със своята обща култура и история, но също и с многобройните си граници. Пъстрият исторически пейзаж, наследен от Средновековието, създаде през XIX в. и XX в. европейски държави, повечето от които съществуват и днес, всяка със свое индивидуално развитие. Малко държави имат непроменени от векове граници, каквато е например тази на Испания с Португалия - една от най-старите в Европа.

Настоящото ръководство е изготвено с цел подпомагане развитието на трансграничния регион Румъния-България, по отношение на основните елементи за създаване и функциониране на териториално партньорство и разработване и прилагане на стратегия за развитие.

„Ефектът на бариерата" на националните граници възникна в резултат на историческото развитие през последните три века и бе укрепен чрез управленската, военната, социалната и икономическата политика. Това доведе до значително ощетяване на хората, на регионалните/местните инстанции и социални партньори в граничните области.

Форми на трансграничното сътрудничество

- Определяне на области за партниране съобразно общи интереси (например инфраструктура, икономика, култура и др.).
- Сътрудничество във всички области на живота: работа, свободно време, култура и т. н.
- Социално и културно сътрудничество наравно с икономическото сътрудничество и развитието на инфраструктурата.

Този документ е създаден в рамките на проект „Обща стратегия за устойчиво териториално развитие на трансграничния регион Румъния-България“ реф.№2SR-1.2-1 номер MIS-ETC: 171, Приоритетна ос 1. ключова област на интервенция: 2 по Програмата за ТГС Румъния-България 2007-2013

- Прилагане на договори и споразумения, сключени между държавите на европейско и трансгранично ниво.
- Консултиране, насърчаване и координиране на трансграничното сътрудничество, особено в следните области:
  - икономическо развитие;
  - транспорт;
  - опазване на околната среда;
  - култура и спорт;
  - здравеопазване;
  - енергетика;
  - отпадъчни технологии;
  - туризъм;
  - земеделие;
  - иновации и технологичен трансфер;
  - образование;
  - комуникации;
  - обществена сигурност и безопасност.

ОСНОВНИ ПОЛОЖЕНИЯ

- **философията на трансграничното сътрудничество** предполага постоянно сътрудничество на две съседни гранични области. Общата съвместна работа по трансграничното сътрудничество не означава, че единият от партньорите първоначално действа сам на национално ниво и впоследствие се опитва да включи съседите от другата страна на границата в инициативи за сътрудничество. Този тип сътрудничество обхваща всички области на всекидневния живот и предполага разработване на общи програми, приоритети и

Този документ е създаден в рамките на проект „Обща стратегия за устойчиво териториално развитие на трансграничния регион Румъния-България“ реф.№2SR-1.2-1 номер MIS-ETC: 171, Приоритетна ос 1. ключова област на интервенция: 2 по Програмата за ТГС Румъния-България 2007-2013

- действия, активно участие на различни обществени групи и управленски нива.
- **принципите на трансграничното сътрудничество** са разработени от асоциацията на европейските погранични региони, наблюдават се и се контролират от европейската комисия и са следните: всеобхватно вертикално и хоризонтално партньорство; подпомагане чрез обвързаност и поемане на отговорност на регионално и местно ниво; разработване на съвместни трансгранични концепции и програми за развитие; реализация на трансгранични проекти.
- **видовете гранични региони** се различават по степента на хомогенност на района; нивото на развитие и състоянието на сътрудничеството в рамките на структурната политика на ЕС и на програмите за страните от Централна и Източна Европа; естествените географски дадености (например планински проходи, реки, морски граници) и положението спрямо настоящите и бъдещите външни граници на ЕС или между асоциираните страни.
- **в областите по цел 1** (в по-слабо развитите региони) липсата на добре развити трансгранични и национални транспортни връзки обуславя по-високия приоритет на „твърдите“ мерки - инфраструктурни проекти за сътрудничество с държавите членки.
- **в областите по цел 2** , т. е. в региони, в които се извършва индустриално реструктуриране и съществуват проблеми на пазара на труда, а също и във вътрешни региони с по-слабо развита икономика, нуждаеща се от диверсификация, акцентът пада върху т. нар. меки мерки.
- **гранични региони по днешните външни граници на ЕС** - създадени през 1995 г. в резултат на присъединяването на новите

Този документ е създаден в рамките на проект „Обща стратегия за устойчиво териториално развитие на трансграничния регион Румъния-България“ реф.№2SR-1.2-1 номер MIS-ETC: 171, Приоритетна ос 1. ключова област на интервенция: 2 по Програмата за ТГС Румъния-България 2007-2013

държави членки. съществуват значими различия по границите с високоразвити държави, които не са членове на ЕС (например Норвегия и Швейцария) и пограничните области със страните от цие. инициативите фар трансгранично сътрудничество (ФАР ТГС) и тасис трансгранично сътрудничество (ТАСИС ТГС) доведоха до засилване на трансграничното сътрудничество, тъй като създадоха възможност за финансиране на трансгранични дейности на региони по външните граници на ЕС с региони на страни, подпомагани чрез програмите фар и тасис. в момента съществуват значителни пречки за практическо партниране между отделните програми, например между ФАР, ТАСИС И МЕДА.

- в регионите по **морските граници** се наблюдава увеличаване на трансграничната активност и действия, особено в сферата на опазване на околната среда и транспорта. ЕС подпомага тези действия в рамките на програмата Интеррег само в обосновани „случаи изключения“. в сравнение със сътрудничеството отпреди 10 години броят на регионите по вътрешните и външните морски граници, подпомогнати при осъществяването на трансгранични проекти, значително се е увеличил.

В Предложението за Регламент за подкрепа от Европейския фонд за регионално развитие по цел „Европейско териториално сътрудничество“ за периода 2014-2020 г. са включени следните определения¹:

- **Трансграничното сътрудничество** (ТГС) има за цел преодоляването на общи предизвикателства, установени съвместно в граничните региони (като затруднен достъп, неподходяща среда за стопанска дейност, липса на мрежови структури между местната

¹ Предложение за Регламент на Европейския парламент и на Съвета относно специални разпоредби за подкрепа от Европейския фонд за регионално развитие по цел „Европейско териториално сътрудничество“, Брюксел, 14.3.2012 г.

Този документ е създаден в рамките на проект „Обща стратегия за устойчиво териториално развитие на трансграничния регион Румъния-България“ реф.№2SR-1.2-1 номер MIS-ETC: 171, Приоритетна ос 1. ключова област на интервенция: 2 по Програмата за ТГС Румъния-България 2007-2013

и регионалната администрация, научни изследвания, иновации и навлизане на информационни и комуникационни технологии, замърсяване на околната среда, предотвратяване на риска, отрицателни нагласи към гражданите на съседни държави), и използването на неоползотворения потенциал в граничната област (развитие на трансгранични бази и групи за научни изследвания и иновации, трансгранична интеграция на трудовия пазар, сътрудничество между университети или здравни центрове) чрез засилен процес на сътрудничество за общото хармонично развитие на Съюза.

- **Транснационалното сътрудничество** има за цел укрепване на сътрудничеството чрез действия, благоприятстващи интегрираното териториално развитие и обвързани с приоритетите на политиката на сближаване на Съюза.
- **Междурегионалното сътрудничество** има за цел да повиши ефективността на политиката на сближаване, като насърчава обмена на опит между регионите за по-добро разработване и изпълнение на оперативни програми по цел „Инвестиции за растеж и работни места“. По-специално то развива сътрудничеството между новаторски групи за интензивни научни изследвания и обмена между научните работници и научноизследователските институции въз основа на програмите „Региони на знанието“ и „Научноизследователски потенциал на регионите по цел „Сближаване“ и най-отдалечените региони“ по Седма рамкова програма за научни изследвания.

ЕВРОПЕЙСКА РАМКОВА КОНВЕНЦИЯ за трансгранично сътрудничество между териториалните общности или власти на Съвета на Европа

За целите на тази конвенция "трансгранично сътрудничество" означава всяко съгласувано действие, насочено към засилване и развитие на съседските отношения между териториални общности или власти под юрисдикцията на две или повече договарящи страни, както и сключването на необходимите за тази цел споразумения или договорености. Трансграничното сътрудничество ще се осъществява в рамките на компетенциите на териториалните общности или власти, както са определени във вътрешното законодателство. Обхватът и естеството на тези компетенции не се изменят с тази конвенция.

Приоритетни оси (ПО) на програмите за трансгранично сътрудничество (ТГС)	Териториален обхват на програмата - Избираеми области и райони от България
---	---

Приоритетни оси (ПО) на програмите за трансгранично сътрудничество (ТГС)

Териториален обхват на програмата - Избираеми области и райони от България

Програма за ТГС България-Румъния

ПО 1: Достъпност – Подобрена мобилност и достъп до транспортна, информационна и комуникационна инфраструктура в трансграничния регион

ПО 2: Околна среда – Устойчиво използване и опазване на природните ресурси и на околната среда и повишаване на ефективното управление на риска в трансграничния регион

ПО 3: Икономическото развитие и социално сближаване чрез съвместно определяне и насърчаване на относителните предимства на региона

Области (ниво NUTS 3):

Видин, Враца

Монтана, Плевен

Велико Търново

Русе, Разград,
Добрич

Силистра

Възможни тематични цели/области на трансграничното сътрудничество през периода 2014-2020 г.:

1. Засилване на научноизследователската дейност, технологичното развитие и иновациите;
2. Подобряване на достъпа до информационни и комуникационни технологии;
3. Повишаване на конкурентоспособността на малките и средните предприятия, на селскостопанския сектор;

Този документ е създаден в рамките на проект „Обща стратегия за устойчиво териториално развитие на трансграничния регион Румъния-България“ реф.№2SR-1.2-1 номер MIS-ETC: 171, Приоритетна ос 1. ключова област на интервенция: 2 по Програмата за ТГС Румъния-България 2007-2013

4. Насърчаване на адаптацията към изменението на климата и превенцията и управлението на риска;
5. Насърчаване на устойчивия транспорт и премахване на участъците с недостатъчен капацитет във всички ключови мрежови инфраструктури;

Дейностите по трансграничното сътрудничество между България и Румъния ще трябва да бъдат съобразени и насочени към постигане целите на Дунавската стратегия на ЕС. Дейностите за подобряване на транспортната достъпност в района за трансгранично сътрудничество България-Румъния следва да продължат в периода до 2020 г. и да съдействат за по-добра интеграция и преодоляване на р. Дунав като препятствие за сътрудничеството и използването на местния потенциал на районите.

Видове трансгранични структури²

[Еврорегиони](#)

[Работни асоциации и други организации](#)

[Специфични структури за програми на ЕС](#)

Трансгранично сътрудничество между Румъния и България

Програмата за трансгранично сътрудничество Румъния-България обхваща:

- **седем окръга от Румъния:** Мехединци, Долж, Олт, Телеорман, Гюргево, Кълъраш, Констанца;
- **девет области от България:** Видин, Враца, Монтана, Плевен, Велико Търново, Русе, Силистра, Добрич и Разград

² Ръководство за трансгранично сътрудничество, Евро Добруджа

Това наименование “избираема територия” – означава, че само проектите на територията на тази зона могат да получат финансиране в рамките на Програмата за трансгранично сътрудничество Румъния-България. Област Разград, въпреки че не се намира в граничната зона, е включена в избираемата територия на програмата като съседна област. Общия разход за проектите в тази област няма да надвишава 20% от общите разходи по програмата.

Избираемата територия има население над 5 милиона жители.

Главните проблеми в тази зона са както следва:

- Труден достъп поради липсата на гранични преходи; има само един мост за пътен и железопътен трафик при Гюргево - Русе, седем ферибота и два гранични пункта в близост до Черно Море;
- Липса на условия за привличане на инвеститори;
- Предимно земеделски ориентирани дейности, особено на румънска територия;
- Слабо развитие на малките и средни предприятия, с ниско ниво на технологично развитие, професионална подготовка и на финансиране;
- Чести наводнения;
- Корабоплавателни проблеми по река Дунав през периоди на засушаване;
- Лошо управление на природните ресурси, на биоразнообразието и опазването на природата;
- Замърсяване с промишлени отпадъци на плавателните пътища;
- Голяма имиграция на работната ръка.

Въпреки всички проблеми, има значителен потенциал за развитие в тази зона благодарение на:

Този документ е създаден в рамките на проект „Обща стратегия за устойчиво териториално развитие на трансграничния регион Румъния-България” реф.№2SR-1.2-1 номер MIS-ETC: 171, Приоритетна ос 1. ключова област на интервенция: 2 по Програмата за ТГС Румъния-България 2007-2013

- Плодородна, добре навлажнена почва, подходяща за земеделие (потенциал за екологичните продукти);
- Първостепенно място по дължината на трансевропейската транспортна мрежа TEN-T №18 (Рейн/Мозел-Майн-Дунав) и № 22 (железопътна линия Атина-Нюрнберг/Дрезден).
- Археологически и архитектурни места, които биха могли съвместно да бъдат популяризирани за привличане на повече туристи;
- Разнообразие на природните ресурси (газ, петрол, соли, въглища, минерални води);
- Развитие на зоните за свободна търговия;
- Добро равнище на основно и гимназиално образование;
- Развита университетска мрежа;
- Евтина и квалифицирана работна ръка, с добро образование;
- Мултикултурни традиции и етническо разнообразие;
- Селско културно наследство (потенциал за екотуризм).

Развитие на трансграничното сътрудничество между Румъния и България

Програмата за трансгранично сътрудничество Румъния-България 2007-2013 г. обхваща три големи области, наречени "Приоритетни оси". Има и една допълнителна приоритетна ос, която ще подпомага структурите и дейностите по изпълнение на програмата. Всяка една от тези приоритетни оси е разделена на специфични раздели, наречени ключови сфери на интервенция. Като главно правило е заложено, че поканите за набиране на проектни предложения периодично ще се обявяват за всяка от тези ключови сфери на интервенция. Когато стартира подобна покана за набиране на проектни предложения, ще бъдат одобрени за оценяване само такива проекти, които отговарят на

Този документ е създаден в рамките на проект „Обща стратегия за устойчиво териториално развитие на трансграничния регион Румъния-България“ реф.№2SR-1.2-1 номер MIS-ETC: 171, Приоритетна ос 1. ключова област на интервенция: 2 по Програмата за ТГС Румъния-България 2007-2013

критериите на съответната ключова сфера на интервенция. Например, за целия период на програмиране (2007-2013 г.) ще бъдат публикувани три или четири покани за набиране на проектни предложения по ключовата сфера на интервенция, касаеща транспортната инфраструктура, докато поканите за набиране на проектни предложения, от типа хора за хора ще бъдат открити през целия период на програмата.

Приоритетни оси

КАК ДА РАЗВИЕМ УСПЕШЕН БИЗНЕС С РУМЪНИЯ

РЪКОВОДСТВО ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ НА ФИНАНСИРАНИ ПРОЕКТИ

ПРАКТИЧЕСКО РЪКОВОДСТВО ПО ТГС

Проекти изпълнени в рамките на програмата за трансгранично сътрудничество Румъния-България 2007-2013

1. Културното разнообразие – източник на устойчиви трансгранични продукти
2. Подобряване на капацитета на публичните администрации в Еврорегион Русе- Гюргево за по добро управление на риска, превенция и защита на околната среда
3. Развитието и оборудването на инфраструктурата по плавателните пътища (W.I.D.E) - Платформа за транспортна мрежа в трансграничната зона – Турну Нъгуреле- Никопол
4. Трансграничен център за проучване и статистика за Малки и Средни Предприятия (МСП-та) – РЕССЕНТ

Този документ е създаден в рамките на проект „Обща стратегия за устойчиво териториално развитие на трансграничния регион Румъния-България“ реф.№2SR-1.2-1 номер MIS-ETC: 171, Приоритетна ос 1. ключова област на интервенция: 2 по Програмата за ТГС Румъния-България 2007-2013

5. [ИНОБРИДЖ – Разработване на общ модел и изграждане на капацитет за трансгранична бизнес иновационна мрежа](#)
6. [Приятелите на 64 квадрата](#)
7. [MedPlaNet – мрежа за медицински растения за нарастване сравнителните авантажи на трансграничната зона Кълъраш - Силистра](#)
8. [Трансгранична дестинация за културен туризъм Истър-Понтика](#)
9. [Еврорегион Русе - Гюргево оперативни решения - Мастерпланинг за интегрирано управление на възможностите за развитие](#)
10. [Еко-форс: Съвместни действия за екологична отговорност на фирмите от граничния българо-румънски регион](#)

САЙТОВЕ НА ПРОЕКТИ

- Дунавски винарски дестинации: www.danubewinery.com
- ИКТ - сила за промяна в образованието: <http://www.ictdaskalo.eu>
- Търговските палати на България и Румъния за трансгранично сътрудничество : <http://www.burocoop.eu>
- Трансгранично сътрудничество в публичната администрация между общините Кайнарджа, България и Липница, Румъния: <http://www.project43-cbc.eu>
- Културното разнообразие – източник на устойчиви трансгранични продукти: <http://www.cultural-cbc.eu>
- Разработване на система за управление на защита на околната среда чрез повишаване на значението на използване на животинските отпадъци в трансграничната зона Телеорман-Велико Търново: <http://www.manproenv.ncpri.ro>

Този документ е създаден в рамките на проект „Обща стратегия за устойчиво териториално развитие на трансграничния регион Румъния-България“ реф.№2SR-1.2-1 номер MIS-ETC: 171, Приоритетна ос 1. ключова област на интервенция: 2 по Програмата за ТГС Румъния-България 2007-2013

- Еко-форс: Съвместни действия за екологична отговорност на фирмите от граничния българо-румънски регион: <http://eco-force.eu>
- Европейски наръчник по труда Румъния-България: <http://www.eujobmap.eu>
- ФоодНет - Сътрудничество за устойчиво социално-икономическо развитие на трансграничния регион Вълчелеле - Ситово - Исперих чрез насърчаване на мрежа между властите, агро-бизнеса и изследователските институти: <http://www.vis-foodnet.ro>
- Приятели на 64 квадрата: <http://chess.bcvidin.org/64/>
- Бъдещето е Ваше - Нека да се срещнем съседите си: <http://www.art-robg.eu>
- Информационни центрове Плевен-Долж-Олт мост между две държави: <http://cbicenterspks.eu>
- ИНОБРИДЖ – Разработване на общ модел и изграждане на капацитет за трансгранична бизнес иновационна мрежа: <http://innobridge.rcci.bg/>
- Подобряване на оперативно– техническите възможности за реакция при извънредни ситуации в граничния регион Гюргево-Русе: www.eoces.ro
- Интегрирани системи за мониторинг и контролинг на отпадните води, качеството и сигурността на текстилните продукти, търгувани в България и Румъния: <http://www.certex.ro/Proiecte/ENVICONTEN/>
- Съвместно управление на риска в трансграничния регион на река Дунав: <http://www.jointriskrobg.eu>

- Поставяне и изпълнение на основни компоненти на рег. Ранно предупр. Система за морски и гео-опасности на Рум. Бълг. Черноморска крайбрежна зона: <http://www.geohazard-blacksea.eu>
- МедПланет – мрежа за медицински растения за нарастване сравнителните авантажи на трансграничната зона Кълъраш - Силистра: <http://www.medplanet.dbiuro.eu>
- Един трансграничен регион – една европейска дестинация: <http://www.cbctourist.eu>
- Партньорство за активно сътрудничество и насърчаване в трансграничния регион Силистра - Кълъраш: <http://www.e-danube.com>
- Българо-Румънско съвместно дългосрочно сътрудничество и устойчиво развитие на младите, работещи в сферата на възобновяемите енергийни технологии, с цел преодоляване социокултурната бариера и установяването на общи възможности за намиране на работа и осигуряването на заетост в трансграничната зона: <http://www.ro-bul-ret.eu>
- Интегрирана оценка на природния и технологичен риск в българо-румънския дунавски участък между Видин/Калафат-Никопол/Турну Мъгуреле: www.robuhaz-dun.eu
- Сътрудничество между румънски и български младежи чрез изкуството и традициите: <http://www.rbyat.ro>
- ПРОмоцня на ТУПизма чрез гъвкава подкрепа на бизнеса: www.pro-tour.eu
- Да стиснем ръце - да успеем заедно: <http://www.shakehandsromaniabulgaria.eu>

- Социално-икономическо състояние и развитие на румъно-българския трансграничен регион за периода 2009-2015:<http://www.ro-bg.eu> ; <http://www.ro-bg.ro>
- Поддържане развитието на бизнеса в транстричната зона Валу Траиан-Кайнарбжа, чрез общама бизнес инфраструктура - Агро-хрнимелен иазар: <http://www.valuluitraian-kaynardja.ro>
- ТРАНС-ТУР-НЕТ: Създаване и маркетинг на пилотни трансгранични туристически продукти в Добруджа:<http://www.dobrudzhatour.net>

ЗАКОНОДАТЕЛСТВО